Sprawozdanie
administracyjne
Wydziału Powiatowego
powiatu Grudziądzkiego

za rok 1926

(powiat Grudziądz wieś)

Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu
(Gazeta Grudziądzka)

Sprawozdanie

administracyjne

Wydziału Powiatowego

powiatu Grudziądzkiego

za rok 1926

(powiat Grudziądz wieś)

Zakłady Graficzne Wiktora Kulerskiego w Grudziądzu
(Gazeta Grudziądzka)

Sprawozdanie roczne.

Stosownie do § 127 ordynacji powiatowej przedkłada Wydział powiatowy Sejmikowi powiatowemu następujące sprawozdanie administracyjne za rok 1926.

I. Statystyka.

Objętość powierzchni pozostaje w tym roku bez zmiany i wynosi 78054 ha 92 a. i 40 m. Wymagane uzupełnienie zmian poczynionych przy ustaleniu granicy polsko-niemieckiej na wschodnim odcinku od Gardeji przez Urząd katastralny dotąd jeszcze nie zostało ustalone. Ponieważ w roku bieżącym nie było urzędowego spisu ludności pozostaje statystyka zawsze jeszcze z 30. 9. 1921 r., która przedstawia się j. n.: ogólna liczba mieszkańców w powiecie wynosi 43419, w tem 20890 mężczyzn i 22529 kobiet. Na gminy miejskie przypada 3784 (m. Łasin 2191, m. Radzyn 1593), na gminy wiejskie 27115, a na obszary dworskie 12420 osób; z tych zaliczało się na ówczas do narodowści polskiej 28375, reszta do narodowości innej. Według spisu ludności z roku 1917 wynosiła ogólna liczba osób 48213, przeto w stosunku do spisu ludności z roku 1921 ubyło 4794 osoby. Powiat obejmuje narazie oprócz dwóch miast Łasina i Radzyna 84 gmin wiejskich i 61 obszarów dworskich.

Statystyka zwierząt domowych według spisu przeprowadzonego przez Starostwo z dnia 31. 12. 24 r. przedstawia się jak następuje: 11283 koni, 30292 bydła rogatego, 19681 owiec i 21974 trzody chlewnej.

II. Starosta i deputowani.

Administracją powiatu kierował od przejęcia Pomorza p. Starosta Leon Ossowski do dnia 5. maja 1926, a po przeniesieniu go jako delegata na 4 północne powiaty kaszubskie, na Starostwo wejherowskie, przejął administrację z dniem 7. maja 1926 niżej podpisany. Jako deputowani powiatowi pozostają nadal dotychczasowi panowie Władysław Chełmicki, dzierżawca domeny państwowej Szonowo i Wincenty Staśkiewicz, dzierżawca domeny państwowej Zawda, wybrani przez Sejmik w dniu 12. 12. 1921 na lat 6, kadencja ich kończy się przeto w roku bieżącym.

III. Sejmik Powiatowy.

1. Władysław Lipski, ob. ziem. z Okonina
2. Piotr Jarzyński, robotnik z Plemięt
3. Wincenty Zalewski, rolnik z Okonina
4. Stan. Brach, rolnik z M. Rudnika
5. Wład. Rzepkowski, rolnik z Okonina
6. Juljan Maśliński, robotnik z Czeczewa
7. Bolesław Drewek, rolnik z Mazanek
8. Wł. Krzaczyński, roln. z Rywałdu szl.
9. Teofil Dulka, robotnik z Gruty
10. K. Rozwadowski, dz. dom. z Czeczewa
11. Stan. Rogoziński, robotnik z Goczałek
12. Al. Urbański, rob. z W. Szczepanek
13. Felicjan Sulski rolnik z M. Szczepanek
14. Karol Wollman, rolnik z Swiecia wsi
15. Jan Ziętarski, rolnik z Słupa
16. P. Zydlewski, m. koł. z Rogóźna wsi
17. Paweł Sikora, rolnik z Szembruka
18. F. Łazarski, włódarz z Rogóźna zam.
19. Jan Guziński, rolnik z Rogóźna wsi
20. M. Jasiński, roln. z Szynwałdu Pleb.
21. Jan Bona, wójt z Małego Tarpna
22. Antoni Zaleski, rolnik z Tuszewa
23. Wł. Grobelny, dyr. druk. z Tuszewa
24. Alojzy Pronobis, naucz. z Zarośla
25. Andrzej Perski, murarz z M. Tarpna
26. Wład. Zawacki, rolnik z Łasina
27. S. Tomczyński, burmistrz z Łasina
28. Fr. Kirstein, burmistrz z Radzyna

Z powodu wyprowadzenia się z powiatu utracili mandat pp. Juljan Maśliński z Czeczewa i F. Łazarski z Rogóżna zamku, w miejsce pierwszego wstąpił p. Wawrzyniec Żubrykowski z Gołębiewka a w miejsce drugiego p. Władysław Rabanowski z Szembruka.

Sejmik odbył w roku bieżącym 5 posiedzeń i to: 20. stycznia, 11. lutego, 8. kwietnia, 17. lipca i 3. grudnia, na których przedłożono 68 spraw do załatwienia, w tem uchwał 60. Uchwały z każdorazowego posiedzenia ogłoszone byłv w Orędowniku Urzędowym.

IV. Wydział Powiatowy.

Członkami Wydziału Powiatowego są następujący panowie:

1. Stefan Tomczyński, burmistrz z Łasina
2. Bronisław Rutkowski, urzędnik pow. Kasy Chorych z Łasina
3. Antoni Zaleski, rolnik z Tuszewa
4. Witold Czypicki, dzierż. domeny z Przęsławic
5. Felicjan Sulski, rolnik z M. Szczepanek
6. Władysław Grobelny, dyr. drukarni z Tuszewa.

Posiedzeń odbył Wydział Powiatowy w roku ubiegłym 18 i załatwił ogółem 10 925 spraw.

Ogólna liczba dzienników biurowych wykazaje z całego roku 15 767 spraw.

Urzędnicy Wydziału Powiatowego.

A. Biuro Wydziału Powiatowego.

1.	Starszy referent	Doleżych
2.	Sekretarz	Brzeziński
3.	Asystent	Kotz
4.	„	Gburek
5.	„	Listewnik
6.	Registrator	Smurzyński
7.	4 siły pomocnicze	
8.	2 stenotypistki, 1 drukarz i 1 goniec.	

B. Urzędnicy Pow. Kasy Komunalnej i Pow. Kasy Oszczędności.

1.	Rendant	Kalinowski
2.	Kasjer	Wojtacki
3.	Przeciwksiążkowy	Gadomski
4.	3 siły pomocnicze i 1 uczeń.	

Oprócz powyżej wymienionych urzędników utrzymuje się 1 egzekutora, którego Wydział Powiatowy opłaca z kosztów egzekucyjnych, oraz 1 kasztelana do utrzymywania porządku w biurach i obsługi pieca centralnego ogrzewania, 1 stróża nocnego.

Rozkład pracy.

Nr. bież	Nazwisko	Opracowują
1.	Doleżych st. ref. Wydz. Pow.	Sekretarz Sejmiku i Wydziału Powiatowego. Przygotowanie spraw do posiedzeń Sejmiku i Wydz. Powiatowego. Kontrola i nadzór nad pracą personelu biur Wydziału Powiatowego. Otwieranie poczty i podział spraw. Sprawy personalne. Sprawy policyjne wymagające zgodności Wydziału Powiatowego. Sprawy szosowe i budowy dróg. Sprawy rolne. Sprawy ubezpieczeń ogniowych. Sprawy ubezpieczeń koni i bydła rogatego w Starostwie Krajowem. Administracja domu powiatowego. Sprawy mieszkaniowe. Zastępstwo przewodniczącego Urzędu Ubezpieczeń. Nadzór nad Oddziałem Handlowym. Rewizja Kasy Powiatowej Centrali Elektrycznej.
2.	Brzeziński sekr. Wydz. Pow.	**I. Urząd Ubezpieczeń.** Sprawy rent inwalidowych na starość, wdów i sierot. Sprawy ściągania składek inw., od nieszczęśl. wypadków w przemyśle. Sprawy urzędników prywatnych. Sprawy sporne Powiatowej Kasy Chorych. **II. Sekcja Zakładu Ubezpieczeń od wypadków w rolnictwie.** Sprawy rentowe od wypadków w rolnictwie. Sprawy ściągania opłat na rzecz Zakładu Ubezpieczeń od wyp. w rolnictwie. **III. Opieka Społeczna.** Sprawy ubogich gminnych i krajowych. Sprawy umysłowo chorych. Sprawy epileptyków. Sprawy głuchoniemych. Sprawy ociemniałych. Sprawy akuszerek obwodowych. Sprawy składek dobroczynnych. Sprawy bezrobocia. Sprawy funduszu bezrobocia.
3.	Kotz I. asystent	Opłaty od umów. Opłaty administracyjne. Opłaty drogowe. Podatek od psów. Podatek od przedmiotów zbytku. Podatek od spadków i darowizn. Podatek od prawa polowania. Podatek od patentów akc. na wyrób i sprzedaż trunków. Podatek od zaprotestowanych weksli. Dodatki komunalne do podatków państw. (Udziały z Kasy Skarbowej.) Podatek od spożycia, zużycia wzgl. produkcji (udziały z Ministerstwa). Zatwierdzenie uchwał gminnych podatkowych i kasowość. Rachunkowość gmin wiejskich. Ekzekucja wszelkich podatków.

Nr. bież.	Nazwisko	Opracowują
4.	Gburek II. asystent	Sprawy mianowania wójtów. Sprawy mianowania urzędników stanu cywilnego oraz nadzór nad działalnością urzędów stanu cywilnego. Sprawy tyczące wyboru rad gminnych, sołtysów i ławników. Sprawy zatwierdzenia wzgl. mianowania przełożonych obsz. dworsk. Sprawy zatwierdzenia wzgl. mianowania radców sierot. Sprawy wyboru rozjemców. Sprawy wyborów taksatorów bydła. Przeprowadzenie wyborów do Sejmiku Powiatowego. Sprawy przewłaszczeniowe nieruchomości miejskich i fabrycznych i pośrednictwo w sprawach przewłaszczeniowych nieruchomości ziemskich. Przegminowanie gmin i obszarów dworskich. Nadzór nad majątkiem gmin wiejskich. Nadzór nad działalnością wspólnych obwodów łowieckich. Koncesje na zakł. przemysł. i wyszynki napoi niealkoholowych. Zestawienie preliminarzy budżetowych Pow. Związku Komunalnego. Zastępstwo sekretarza Sejmiku Powiatowego. Administracja Orędownika Urzędowego.
5.	Listewnik III. asystent	Państw. podatek gruntowy. Państw. podatek od nieruchomości (budynkowy). Powiat. podatek gruntowy. Powiatowy podatek od dochodu. Wszelkie sprawy dot. podatków powiat. i gminnych. Państwowy podatek od uposażeń służbowych. Sprawy dot. renty inwal. wojennych, wdów i sierót po poległych lub zmarłych w wojnie. Sprawy rent wojskowych inwalidów przedwojennych. Sprawy rent weteranów.

Sprawozdanie
z czynności Oddziału Handlowego za rok 1926.

Z powodu zlikwidowania dawn. Oddziału Opału w miesiącu maju 1926 r., a utworzenia w jego miejsce Oddziału Handlowego dopiero w wrześniu, nie można było osięgnąć takiego obrotu jak w latach poprzednich. Po zlikwidowaniu Oddziału Opału wyprzedano wszelkie zapasy aż do utworzenia się obecnego Oddziału Handlowego, co wpłvnęło ujemnie na zaopatrzenie się korzystnie w dostateczną ilość materjałów. Wskutek wysokiego eksportu węgla nie mógł Oddział Handlowy dla braku wagonów wykonać wszystkich zamówień.

Mimo wszystkich przeszkód dokonano w ostatnim kwartale obrót, którego w takim okresie czasu poprzednio nie osiągnięto. Staraniem najgłówniejszem Oddziału Handlowego było dostarczyć ludności powiatu materjały po cenach niższych od cen rynkowych pod najkorzystniejszemi warunkami spłaty w granicach możliwości.

Obrót w materjałach jest następujący:

Zakupiono:	a)	**Węgiel** razem	6 904,— ctr.	
		oddano w powiat	6 035,60 „	
		pozostało na rok 1927		868,40 ctr.
„	b)	**Koks** razem	1 253,60 ctr.	
		oddano w powiat	1 253,60 „	
„	c)	**Drzewo** razem	9 112,— mp.	
		oddano w powiat	6 761,50 „	
		pozostało na rok 1927		2 350,50 mp.

Sprawozdanie Powiatowej Kasy Komunalnej
Grudziądz
na rok obrachunkowy 1926.

A. Pozostałość

Pozostałość z roku obrachunkowego 1925 . . .	99.031.53 zł.	
dochodzi w roku bieżącym	462.85 „	
odchodzi w roku 1926	99.494.38 „	
pozostaje większy dochód	99.031.53	462.85 zł.
od tego większy rozchód w roku obrachunkowym 1926 w oddziale B.		46.674.80
większy rozchód w roku obrachunkowym 1926		46,211.95 zł.

	ma	jest	dopisano	odpisano	Do funduszu obrotowego: Dochód	Rozchód
	zł gr	zł gr	zł gr	zł gr	zł gr	zł gr
Dział I. Administracja Wydziału Powiatowego:						
Dochód	5.580.—	9332.96	4081.41	328.45		
Rozchód	72.690,—	83708.27	13377.92	2359.65		7.265.31
Dział II. Adm. Pow. Kasy Kom. i Oszczędności:						
Dochód	5.425 —	5673.30	248.30	—		
Rozchód	14.100.—	14220.72	479.93	359.21	127.58	
Dział III. Administracja szos:						
Dochód	107460.—	111852.61	7316.70	2924.09		
Rozchód	282500.—	364677.81	94294.49	12116.68		77.785.20
Dział IV. Administracja chorych i ubogich:						
Dochód	5000.—	10.—	—	4990.—		
Rozchód	47100.—	56439.09	13074.19	3735.10		14.329.09
Dział V. Administracja długów:						
Dochód	—	—	—	—		
Rozchód	1000.—	3022,61	2022.61	—		2.022.61
Dział VI. Administracja ogólna:						
Dochód	3900.—	3437.14	—	462.86		
Rozchód	35550.—	35897.52	5889.66	5542.14		810.38
Dział VII. Administracja wójtostw:						
Dochód	2300.—	480.—	180.—	2000.—		
Rozchód	18000.—	18000.—	—	—		1820.—
Dział VIII. Administracja podatków:						
Dochód	500600.47	469015.21	66538 26	13598.05	57230.21	
Rozchód	74800.—	70510.—	—	4290.—		
					57.357.79	104.032.59

od tego Rozchód	104.032.59
większy rozchód oddz. B	46.674.80
do tego nadwyżka z oddz. A	462.85
większy rozchód w roku obrach. 1926 patrz A	46.211.95

Oddział D Szkółka powiatowa.

Dochód w roku 1926	7.024.05 zł	
Rozchod „ 1926	13.746.— „	
większy rozchód w roku 1926		6.721.95 zł

Oddział E Fundusz depozytowy (aserwaty)

Przeniesienie z roku ubiegłego 1925 większy dochód		2.142.46 „
Dochód w roku 1926	255.473.21 zł	
Rozchód „ 1926	253.464.46 „	
Większy dochód		2.008.75 „
Stan ult. 1926 roku dochód		4.151.21 „

Oddział F Fundusz zaliczkowy.

Przeniesienie z roku ubiegłego 1925 większy rozchód		4162.60 „
Dochód w roku 1926	655.478.84 zł	
Rozchód „ 1926	602.143,63 „	
Większy dochód		53.335.21 „
Pozostaje większy dochód		49.172.61 zł

Zakład Ubezpieczenia od wypadków w rolnictwie.

Przeniesienie z roku ubiegłego 1925 większy dochód		11099.75 zł
Dochód w roku 1926	85.163.07 zł	
Rozchód „ 1926	88.981.90 „	
Większy rozchód		3.818.83 zł
Większy dochód w roku 1926		7.280.92 zł

Stan kasy.

		Dochód	Rozchód	Większy: Dochód	Większy: Rozchód
Oddział A	Pozostałości	99.494.38	99.031.53	462.85	
„ B	Administr. bież.	599.801.22	646.476.02	—	46674.80
„ D	Szkółka powiatowa	7.024.05	13.746.00	—	6.721.95
„ E	Aserwaty	257.615.67	253.464.46	4.151.21	
„ F	Zaliczki	751.741.66	695.288.13	56.453.53	
„ G	Banki	391.841.69	391.841.69	—	—
		2.107.518.67	2.099.847.83	61.067.59	53.396.75
		7.670.84		7.670.84	

Bilans.

A. Stan

Oddział A.	Pozostałości	—	
„ B.	Administr. bieżąca	—	
„ D.	Szkółka powiatowa	—	
„ E.	Aserwaty	4.151.21 zł	
„ F.	Zaliczki	56.453.53 „	60.604,74 zł

B. Długi

Oddział A.	Pozostałości	46.211.95 zł	
„ B.	Administr. bieżąca	—	
„ D.	Szkółka powiatowa	6.721 95 „	
„ E.	Aserwaty	—	
„ F.	Zaliczki	—	52.933.90 zł
Stan gotówki z końcem roku 1925			7.670.84 zł

Reszty podatków.

Pow. podat. od dochodu	1924 roku . . .	461.85 zł		
„ „ „ „	1924 „ dod.	789.66 „		
„ „ „ „	1925 „ . . .	3.926.95 „		
„ „ „ „	1925 „ dod.	6.869.06 „		
„ „ „ „	1926 „ . . .	49.785.49 „	61.833.01 zł
Pow. podat gruntowy	1924 „ . . .	425.12 „		
„ „ „	1925 „ . . .	6.945.97 „		
„ „ „ „	1926 „ . . .	27.601.21 „	34.972.30 „
Opłata drogowa	1925 „ . . .		14.314.30 „
Od przedmiotów zbytku	1925 „ . . .	20.— „		
„ „ „	1926 „ . . .	560.— „	580.— „
Od prawa polowania	1925 „ . . .	60.40 „		
„ „ „	1926 . . .	210.34 „	270.74 „
Za psy	1926 „ . . .		189.00 „
Od spadków i darowizny	1925 „ . . .		225.40 „
Opłata od umów	1925 „ . . .	515.81 zł		
„ „ „	1926 „ . . .	9.094.77 „	9.610.58 „
		Razem	121.995.33 zł

Długi powiatu

	Dług z końcem 1925 roku	Dług z końcem 1926 roku
3 1/2 % pożyczka z Pow. Kasy Oszczędn. tor kolei Prabuty/Jabłonowo	1.305.—	1.305.—
3 1/2 % Pożyczka z Pow. Kasy Oszczędn. tor kolei Chełmża/Mełno	10.778.—	10.778.—
Pożyczka z Pow. Kasy Oszczędności na kapit. zakł. Kom. Banku Pow.	—	493.550.—
5 % pożyczka Dom ul. Ks. Budkiewicza od p. Koeppla w/m.	2.214.—	2.214.—
Długi z końcem roku 1926		507.847.— zł

Majątek powiatu 1926 r.

1) Wartość domu powiatowego przy ul. Młyńskiej Nr. 21. z urządzeniem wewn. i wszelkiemi przybudowaniami . . . . 150.000,— zł
2) Wartość domu przy ul. Wibickiego 39. . . . . 100.000, „
3) „ „ „ „ ks. Budkiewicza Nr. 8 . . . . 100.000, — „
4) „ „ „ „ Młyńskiej (roczny czynsz na razie 9.000 złotych. . . . . 90.000,— „
5) Wartość domów szosowych (3) (Tarpno, Radzyn, Łasin) . . . 7.000,— „
6) „ Szkółki Powiatowej wraz z oranżerją . . . . 28.500,— „
7) „ parcel szosowych . . . . 560,— „
8) „ pozostałego materjału szosowego z roku ubiegłego . 65.000,— „
9) „ Kapitał zakładowy Kom. Banku Powiatowego . . . 60.000,— „
10) „ Wała parowego z taborem . . . . 39.000,— „
11) „ Samochodu ciężarowego . . . . 20.000,— „
12) „ Materjału zapasowego Pow. Centr. Elektr. . . . . . . 66.300,— „
13) „ Samochodu osobowego po potrąc. 10 % zużycia . . . 24.400,— „
14) „ Placu przy ul. Chełmińskiej . . . . 3.000.— „
15) „ Akcji kolejki Chełmża—Mełno 98.000. mk. przedwojennych niemieckich (jeszcze nie przeliczone). . . . .

Sprawozdanie Komunalnego Banku Powiatowego w Grudziądzu
za rok 1926.

Rok operacyjny 1926, aczkolwiek w pierwszym półroczu ze względu na wahania kursowe przyczynił się do strat na depozytowych rachunkach zwaloryzowanych, to jednakże w rezultacie ostatecznym, za pomocą odpowiedniej polityki w stosunku do Banku Polskiego i podwyżki przez to kredytu redyskontowego z sumy zł. 90000,— do sumy zł. 200000,—, pozwolił opanować sytuację i wykazać zyski przy niezaprzeczalnym znacznym rozwoju instytucji.

Likwidacja poprzednich uciążliwych należności Banku postąpiła znacznie naprzód czy to w sensie ściągnięcia pokrycia, czy też wzmocnienia zabezpieczenia.

Bank nabył na własność dom przy ul. Młyńskiej 19, wraz z urządzeniem fabryki mebli oraz czwartą część nieruchomości przy ul. Budkiewicza 32/34, likwidując w ten sposób należności Banku wraz z wszelkiemi odsetkami i nawet różnicami kursowemi, zyskując jednocześnie cichą rezerwę, gdyż nieruchomości te, według szacunku budowniczego miejskiego, przedstawiają wartość prawie dwukrotnie wyższą od wykazanej książkowo.

Stan papierów wartościowych własnych Banku wzmocnił się tak pod względem ilości jakoteż i jakości, gdyż Bank posiada obecnie jedynie papiery pierwszorzędne, notowane na giełdzie, przyczem w samych akcjach Banku Polskiego przy obecnym kursie Bank posiada bardzo poważną cichą rezerwę.

W porównaniu z rokiem 1925

1. obrót ogólny wynosił w roku 1926	16.363.605.69	zł.
„ „ „ „ 1925	12.792.811,20	„
powiększył się o	3.570.794,49	„
2. aktywa i pasywa wynosiły w roku 1926	3.489.712.24	„
„ „ „ „ 1925	2.296.822,74	„
powiększyły się o	1.192.889,50	„
3. wkłady w roku 1926 wynosiły	304.768,48	„
„ „ 1925 „	177.555,32	„
powiększyły się o	127.213,16	„
4. weksli zdyskontowano w roku 1926	1.706.413,10	„
z tego zredyskontowano „ 1926	1.334.760,31	„
pozostałość w portfelu „ 1926	371.652,79	„
„ „ „ 1925	232.887,87	„
portfel powiększył się o	138.764,92	„

Czysty zysk podług bilansu za rok 1926 zatwierdzony przez zaprzysięgłego rewizora ksiąg handlowych p. A. Kamrowskiego, po potrąceniu na uzupełnienie funduszu rezerwowego (t. j. z sumy zł. 2.279,29 do sumy zł. 10.000,—) oraz 2% na amortyzację nieruchomości bank., 15% na amortyzację ruchomości bankowych, tantjemy dla członków Rady Nadzorczej oraz gratyfikacji dla Zarządu i urzędników, wyprowadzony został sumą 52.123,97 zł. do dyspozycji Sejmiku.

fundusz rezerwowy (t. j. z sumy zł. 2.279,29 do sumy zł. 10.000,—)	zł. 7.720,71	
2% na amortyzację nieruchomości bank.	„ 5.701,08	
15% na amortyzację ruchomości bankowych	„ 1.835,93	
tantjemy dla członków Rady Nadzorczej oraz gratyfikacji dla Zarządu i urzędników	„ 6.700,00	
wyprowadzony został sumą		52.123,97 zł.

Posiedzeń Rady Nadzorczej odbyło się 9, posiedzeń Zarządu 16, posiedzeń Sejmikowej Komisji Rewizyjnej 5, rewizji przysięgłego buchhaltera Kamrowskiego 2, oraz gruntowna rewizja przez cały miesiąc rewizora wojewódzkiego p. radcy Ignatowskiego.

Z dniem 15. sierpnia 1926 r. na zasadzie reskryptu Ministerstwa Skarbu za Nr. DOP/5528/II. Bank otrzymał pełne prawa banku dewizowego wskutek czego uzyskał możność załatwiania wszelkich interesów finansowych dla swej klijenteli nie tylko w kraju, lecz i zagranicą.

Wykaz Administracji Oddziału Wypadkowego.

Ubezpieczenie od wypadków.

A. Ubezpieczenie od wypadków w rolnictwie i leśnictwie.

Liczba wypadków w przedsiębiorstwach rolnych i leśnych wzrosła w stosunku do roku poprzedniego. Wniosków do Zakładu Ubezpieczeń o odszkodowanie w obrębie sekcji Grudziądz (powiat wiejski) zgłoszono 107 wobec 82 roku ubiegłego, zatem liczba zwiększyła się o 25.

Z zgłoszonych 107 wypadków załatwione zostały jak następuje:

a) oddalono wnioski o rentę, gdyż okaleczenie nie pozostawiło żadnych ujemnych skutków	w 21	wypadkach
b) wnioski uwzględniono i odszkodowanie ustalono . . .	w 36	„
c) z ustalenia renty zrezygnowano	w 8	„
d) nieuznano wypadków	w 4	„
e) postępowania nie ukończono	w 38	„
razem	107	wypadków.

Następstwa 36 spraw ad b) są:

przejściowo, częściowe ograniczenie	w 33	wypadkach
śmierci	w 3	„
razem	36	wypadków.

Oprócz powyższych nowo zgłoszonych wypadków, załatwiono również wypadki pozostałe z lat poprzednich, które dążyły także do obciążenia Zakładu Ubezpieczeń.

Na pokrycie ubezpieczeń wypadkowych, Wydział Krajowy Poznański ustalił mnożną na 85 groszy w stosunku do 1,— mk. przedwojennego podatku gruntowego i fikcyjnego.

Na sekcję powiatu Grudziądz-wieś przypada przedwojennego podatku gruntowego 97.366,— mk. oraz 246,30 zł. podatku fikcyjnego, razem 97.656,30 mk., zatem składek winno wpłynąć 84.831,55 złotych minus 2% tytułem należności poborowej dla gmin.

B. Ubezpieczenia od wypadków robotników
zatrudnionych przy budowlach pod zarządem Związku Komunalnego powiatu Grudziądz-wieś.

Ubezpieczeni są robotnicy przy budowlach szos powiatowych. Ubezpieczenie istnieje od roku 1890. Rent wypadkowych w roku 1925 pobierało 5 robotników szosowych, a w roku sprawozdawczym (1926) 4, ponieważ jednemu robotnikowi rentę wstrzymano z powodu śmierci. Wysokość rent w poszczególnych wypadkach uzależnia się od stopnia ograniczenia zdolności zarobkowej utraconej przez nieszczęśliwy wypadek; wobec tego roczne renty wynoszą 79,20 zł. wzgl. 110,76 zł. — 217,35 zł. i 166,40 zł.

Sprawozdanie Powiatowej Centrali Elektrycznej.

W roku 1926 pracowała Powiatowa Centrala Elektryczna przeważnie nad konserwacją istniejącej sieci i naprawą transformatorów.

Oprócz tego dokonano 15 nowych przyłączeń rozszerzając tem samem sieć niskiego napięcia, przyłączono mianowicie:

1. Majętność p. Nikla w Swierkocinie,
2. Mleczarnie w Słupie,
3. gospodarstwo p. Kucy w Szczepankach W.,
4. gospodarstwo p. Robaczewskiego w Szczepankach W.,
5. gospodarstwo p. Elwerta w Szczepankach W.,
6. gospodarstwo p. Müllera w Szczepankach W.,
7. gospodarstwo p. Słupskiego w Szynwałdzie,
8. mieszkanie p. Gątkowskiego w Nowejwsi,
9. mieszkanie p. Kęsika w Małem Tarpnie,
10. mieszkanie p. Grilla w Łasinie,
11. mieszkanie ks. prob. Bruskiego w Linowie,
12. mieszkanie p. Krakowskiego w Łasinie,
13. mieszkanie p. Dr. Pobłockiego w Łasinie,
14. mieszkanie p. Dr. Bluma w Łasinie,
15. Filję Kasy Chorych w Łasinie.

Do powyżej wymienionych instalacji dla siły dostarczyła Powiatowa Centrala Elektryczna przeważnie także i motory. Powiatowa Centrala Elektryczna pobudowała i uruchomiła warsztaty reperacyjne, przystępując natychmiast do reperacji motorów i transformatorów. Od uruchomienia warsztatów w pół roku naprawiono 23 motory i 3 transformatory oraz wiele innych rzeczy wchodzących w zakres elektryczności. Praca w warsztatach rozwija się pomyślnie i rokuje bardzo dodatnie korzyści na przyszłość.

Na linji wysokiego napięcia wymieniono niezdatnych do użytku 1600 izolatorów, 70 masztów, 4 transformatory i 4000 kg. przewodu żelaznego na miedziany.

Ilość transformatorów do przeformowania prądu w powiecie wzrosła w roku 1926 o 2 szt. tak, że obecnie posiada Powiatowa Centrala Elektryczna 67 transformatorów.

Konsumentów dla odbioru prądu elektrycznego liczy Powiatowa Centrala Elektryczna 661, u których znajduje się 4574 lamp żarowych do oświetlenia.

Z pośród wyżej wymienionych korzysta 184 konsumentów poza prądem do światła, również i z prądu do siły.

Ogólne zapotrzebowanie w powiecie prądu do siły i światła w roku 1926 wynosiło około 800 000 KwH.

Bilans za rok 1926 przedstawia się następująco:

BILANS

Aktywa			Pasywa		
Rk. Kasy	1.853,17	zł.	Rk. Wierzycieli	15.843,70	„
„ Banków	14.187,58	„	„ Kaucji	1,048,10	„
„ Sieci	1,00	„	„ Fund. Renowacji . .	113.823,81	„
„ Dłużników	57.926,97	„	„ Zysków i Strat . .	10.082,56	„
„ Inwentarza	1,00	„			
„ Akcji Banku Polsk.	500,00	„			
„ Składu detal. . . .	66.320,45	„			
„ Zaprzęgu	1,00	„			
„ Narzędzi	1,00	„			
„ Samochodu	1,00	„			
	140.798,17	zł.		140.798,17	zł.

Rachunek Zysków i Strat.

Winien		Ma	
Rk. Poborów	20.876,09 zł.	Rk. Prądu	6.091,21 zł.
„ Transformatorów .	3.086,90 „	„ Dzierż. Licznik. . .	6.698,75 „
„ Utrzym. Zaprz. . .	1.372,37 „	„ Procentów	4.099,82 „
„ Samochodu	3.301,73 „	„ Składu	54.499,00 „
„ Inwentarza	469,50 „		
„ Utrzym. Nieruch .	3.185,88 „		
„ Administracji . . .	16.637,99 „		
„ Podatków	3.181,89 „		
„ Narzędzi	7.167,30 „		
„ Samochodu	2.026,57 „		
„ Bilans Zamkn. . . .	10 082,56 „		
	71.388,78 zł.		71.388,78 zł.

Ponieważ gmina Jabłonowo z pow. Brodnickiego przystąpiła do Powiatowej Centrali Elektrycznej z propozycją przyłączenia jej do tutejszej sieci elektrycznej, zamierza Pow. Centrala Elektryczna rozszerzyć w roku bieżącym sieć wysokiego napięcia od gminy Linowo do granicy powiatu brodnickiego, o ile umowa dojdzie z gminą Jabłonowo do skutku.

Ponadto zamierza się w dalszym ciągu wymieniać przewody żelazne na przewody miedziane na linji Hansfeld—Linowo (około 10 klm.), jednakże tylko w granicach budżetu na rok 1927/28.

Powiatowa Centrala Elektryczna starała się w roku ubiegłym nie podwyższać cen prądu mimo, że wydatki stosunkowo do roku poprzedniego były wyższe, to też zapotrzebowanie prądu się podniosło, dzięki czemu mimo dość trudnych warunków zdołano sprostać swemu zadaniu.

Sprawozdanie z gospodarki drogowej
za rok 1926.

Ogólna długość sieci dróg utrzymanych z funduszów powiatowych w powiecie Grudziądzkim wynosi 398,11 km z której to ilości wypada na:

1) Drogi o charakterze państwowym	27,226 klm.
2) „ „ wojewódzkim	48,000 „
3) „ „ powiatowym	193,803 „
4) „ gminne brukowane i in.	128,288 „
Razem	398,111 klm.

Wymienione wyżej drogi podlegają bezpośredniemu nadzorowi Powiatowego Zarządu Drogowego, skład osobowy którego przedstawia się następująco:

1) Kierownik Pow. Zarz. Drog.
2) Rachmistrz, załatwiający wszelką rachunkowość i prowadzący księgi kontrolne.
3) 6-ciu drogomistrzów
4) 46 dróżników.

W celach kontroli gospodarki drogowej, jak również i celem współpracy z Pow. Zarz., Drog. powołani zostali przez Sejmik Powiatowy Komisarze Drogowi t. j. 1 Komisarz Drogowy (Decernent). będący jednocześnie członkiem Wydziału Powiatowego, oraz 17 Komisarzy Drogowych z głosem doradczym.

Wymieniony wyżej Pow. Zarząd Drogowy, będący Oddziałem Technicznym przy Wydziale Powiatowym, podlega bezpośrednio temuż Wydziałowi.

Sieć dróg, podlegających zarządowi Pow. Zarz. Drog., podzieloną jest na 6 okręgów drogomistrzowskich. Srednio okręg dozorczy na 1 drogomistrza wynosi 50 klm., a na drożnika 5—7 klm.

Niezależnie od wymienionego wyżej personelu Pow. Zarz. Drog., Wydział Powiatowy, posiadając własny wał parowy drogowy i samochód ciężarowy zatrudnia stale 1 maszynistę i 1 szofera.

W okresie sprawozdawczym z nowych robót wykonano budowę mostu żelazo-betonowego, na drodze państwowej Grudziądz-Toruń, w miejscowości Mniszek pod Grudziądzem i mostu drewnianego, na przyczółkach murowanych z dźwigarami żelaznemi na kanale Trynki w Małem—Tarpnie.

Z robót drogowych renowacyjnych wykonano:

1) na drodze państwowej Grudziądz—Toruń	nawierzchni	2,50 klm.
2) „ „ wojewódzkiej Grudziądz—Łasin	„	2.50 „
3) „ „ powiatowej Mniszek—Szynych	„	1,50 „
4) „ „ „ M-Tarpno-Gardeja	„	3,50 „
5) „ „ „ Mokre—W-Wełcz	„	0,80 „
Razem roboty renowacyjne (nowa nawierzchnia)		10,80 „

Niezależnie od wymienionego, wykonano gruntowne reparacje mniej zniszczonych odcinków dróg, a mianowicie:

1) na drodze wojewódzkiej Grudziądz—Łasin reperacji	2,00 klm.
2) na drodze powiatowej Mokre—W-Wełcz	1.50 „
Razem	3,50 klm.

Srednie zużycia kamienia na 1 klm., przy renowacji nawierzchni, z powodu złego stanu renowanych dróg, wynosiło średnio 3,50 mtr.^{3}, a na reparacje średnio 120 do 150 mtr.^{2}

Koszt renowacji 1 klm. wynosił, zależnie od miejscowości i łącznej z tem dostawy kamieni i żwiru, średnio 10000 do 12000 zł.

Niezależnie od robót wyżej wymienionych wykonywano wiosną (do kwietnia) roboty łączne z utrzymaniem dróg w należytym stanie, jak kopanie rowów nieodnawianych jeszcze z przedwojenych czasów, ścinanie pozarastanych burt (bankietów) czyszczenie drzew owocowych i in., zatrudniając przy tem około 200 bezrobotnych przez czas najkrytyczniejszy t. j. do ruszenia robót rolnych, dając tym sposobem możność zarobkowania najbardziej pracy potrzebującym.

W końcu dodać należy, że w okresie sprawozdawczym przy wykonywaniu robót płacono stawki jak następuje.

1) tłuczenie kamieni na szaber za 1 mtr.^{3} . . . . 5,50 zł.
2) za 1 godzinę pracy robotnika niewykwalifikowanego 0,50 „
3) za pracę koni (furmanek) od 15 do 20 zł zależnie od jakości koni i pracy wykonywanej. . . . .

Roboty renowacyjne przeprowadzano we własnym zarządzie, sposobem gospodarczym, nowe zaś jak budowa mostów, przy pomocy przedsiębiorców.

Opieka Społeczna.

Wskutek odwołań i podań ubogo gminnych o przymusowe nałożenie obowiązku udzielenia wsparcia gminnego, Wydział Powiatowy, opierając się na § 41 ustawy z dnia 1. sierpnia 1883 r. o właściwości władz, nałożył przymus udzielania wsparcia gminnego w roku 1926 w 19 wypadkach.

W krajowych zakładach Opieki Społecznej umieszczono w roku 1926 osób 7 i to 6 dorosłych i 1 dziecko.

Z końcem roku 1926 znajdowało się w poszczególnych zakładach, a mianowicie:

w Zakładzie Psychjatrycznym Świecie	osób	24
w Zakładzie Psychjatrycznym Kocborowo	,,	8
w Zakładzie dla Głuchoniemych Wejherowo	,,	4
razem:	osób	36

Koszta pielęgnacji wynosiły 18.044,50 zł. z czego ponosi powiat $^2/_3$ = 12.029,65 zł., zaś gminy $^1/_3$ = 6.014,85 zł.

Przeprowadzona zbiórka w roku 1926 na rzecz biednej względnie bezrobotnej ludności powiatu wynosiła 9 ctr. zboża, 8 ctr. ziemniaków i gotówki 1.213,60 złotych. Nadto ofiarowała firma Müller i Syn Boguszewo 5,40 ctr. syropu. Zebrane 8 ctr. ziemniaków wydano ubogim względnie bezrobotnym z gminy Małe Tarpno i Nowawieś, zaś zboże i syrop sprzedano, za co osiągnięto zł. 449,25. Ogółem fundusz dyspozycyjny na cele Opieki Społecznej z pozostałością z roku 1925 w kwocie 1.038,26 zł. wynosił 2.701,10 zł. Kwotę zużyto na wsparcie doraźne, z którego korzystało 109 osób, w ogólnej sumie 1.425,— zł. Pozatem wspierano bezrobotnych zgłaszających się w tut. urzędzie za pracą lub o zapomogę.

Ponieważ w końcu roku liczba bezrobotnych stale się zwiększała, osięgając 248 rodzin, przystąpiono do akcji udzielenia pomocy doraźnej bezrobotnym. Mianowicie rozdzielono pomiędzy bezrobotnych $58^1/_2$ m^3 drzewa na opał, oraz zapomogi gotówkowe wynoszące każdorazowo 3—5 zł. na osobę. Ogółem wydano na pomoc doraźną bezrobotnym złotych 5.518,35 zł. włączając powyżej podaną ilość zakupionego opału.

Sumę tą pokryto jak następuje:

z konta Opieki Społecznej	1.276,10 zł.
z budżetu	4.142,25 ,,
razem jak wyżej	5.518,35 zł.

Po świętach Bożego Narodzenia wzgl. Nowym Roku zatrudniano częściowo bezrobotnych przy tłuczeniu kamieni na szosach oraz przy wycinaniu drzew na szosie do Owczarek i Świerkocina.

Grudziądz, dnia 1. IV. 1927.

Przewodniczący Wydziału Powiatowego

A. Czarliński

Starosta.